

Ta Moss framover

Valgprogram for Venstre
i Moss 2023-2027

VENSTRE

Venstre ønsker å gi mer **frihet** og flere **muligheter** til alle innbyggere. Da må vi løse de store utfordringene i Mossesamfunnet, ikke bare reparere symptomer. Vi må ta tak i **utenforskap**, barnefattigdom, klimakrise og **forfallet i skolene**.

For å få til dette mener Venstre at vi må våge å tenke nytt og ta nye dyptgripende politiske grep. Nå er det på tide med et politisk **maktskifte** i Moss.

Venstre vil ta Moss **framover**. Vi vil gi innbyggerne i Moss **frihet** i eget liv, og **mulighet** til å skape en framtid og være med å ta ansvar for samfunnet vårt.

Venstre mener **fagfolk** skal ha **tillit** til å utføre sine oppgaver. De skal ha **innflytelse** på sin arbeidshverdag og styre den faglig ut fra egne arbeidsoppgaver, det bør legges til rette for å arbeide i team på tvers av fagutdanning for å gi et best mulig tilbud til tjenestemottakerne.

Moss Venstre vil agere **nå** for å ta vare på **Klima, Miljø og Natur**. Vi må ta vare på **Oslofjorden**, og iverksette **strakstiltak** for å kunne rehabilitere fjorden. Oslofjorden er hjertet i Fjordbyen Moss, og det er derfor svært viktig at vi hjelper økosystemet å bli bedre, så vi igjen kan få en fjord full av **liv**.

Venstre er utålmodige etter å ta Mossesamfunnet framover.

Vi ber om **din** stemme i kommunevalget, slik at vi kan få representanter i kommunestyret og mulighet til å jobbe for vårt felles politiske prosjekt. Vi er **utålmodige** etter å ta Moss **framover** og skape et **liberalt** og **sosialt** lokalsamfunn. Fremtiden er lys og med Venstre blir den også **grønnere**.

Derfor ønsker Venstre å satse på:

- 1. Stedsutvikling – Fjordbyen Moss**
- 2. Barnehage, skole og oppvekst**
- 3. Næringslivet**
- 4. Kultur, idrett og frivillighet**
- 5. Helse og sosial**
- 6. Klima, Natur og Miljø**
- 7. Dyrevelferd**

1. Stedsutvikling – Fjordbyen Moss

Venstre mener stedsutvikling er svært viktig for å skape et bedre Moss. Med satsing på jernbane og ny Follotunnel etableres flere kunnskapsbedrifter og annet næringsliv i Moss. Moss er en mer attraktiv by for flere innbyggere, og potensielle innbyggere.

Venstre ønsker større vekst i Moss sentrum og rundt knutepunktene i kommunen. For å få til dette må vi blant annet bygge høyere, ha gode møteplasser og vi mener det vil hjelpe på dette ved å utvikle Fjordbyen Moss. Vi mener vi derfor må etablere flere boliger og arbeidsplasser i gåavstand til Moss stasjon og fergeterminalen.

Dette må kombineres med fine gater og torg hvor det er handel og kulturliv. Vi ønsker at man kombinerer det med bygg som gir mange boliger og arbeidsplasser for å få et mer pulserende og levende bysentrum.

Videre mener vi at Moss må ta utgangspunkt i innbyggernes og brukernes behov, og utvikle løsninger som dekker disse. Moss kan løse innbyggernes behov på nye, bedre og mer effektive måter ved tjenesteinnovasjon Dette for å gjøre byen til et bedre sted å leve, bo og arbeide. Tjenesteinnovasjon er ofte samarbeid på tvers av kommuner, næringsliv, organisasjoner og akademia. Dette kan handle om å benytte mulighetene som ligger i det nye teknologiske mulighetsrommet - som digitalisering av tjenester, automatisering, bruke åpne data, innføre sensorteknologi eller sammensatt bruk av teknologi.

Venstre i Moss vil:

- Flytte fergeleiet til dagens containerhavn
- Legge fergetrafikken i tunnel
- Flytte containerhavnen fra Moss

- Bygge to nye gangbroer over kanalen, en i hver ende
- Etablere flere mikromobilitetsløsninger, som bysykkel, utleie av elsykkel og lignende.
- Bruke gammel jernbanetrase som gang- og sykkelvei langs fjorden, fra Kambo i nord til Rygge i sør og gjennom kjernen av byen.
- Benytte fjorden som en effektiv og miljøvennlig ferdselsåre med byferge
- Utvikle attraktive møteplasser for alle generasjoner
- Utvikle flere plussområder i kommunen med større energiproduksjon enn forbruk
- Prioritere tettstedsutvikling rundt de tre jernbanestasjonene i kommunen
- Videreutvikle Nesparken som et folkehelse tilbud
- At alle skolekretser skal bestå og videreutvikles som nærmiljøsentre
- Etablere sammenhengende sykkelveier i hele kommunen
- Legge til rette for førerløse busser og shuttlebusser til sentrum og stasjonene

Boligpolitikk som sikrer frihet og mulighet til å bo

Vi ønsker et mangfold i befolkningen og ulike boformer, i hele kommunen. Da må det også være muligheter for unge, foreldre, seniorer og enslige til å skaffe seg en bolig. I dag er det svært kostbart å komme inn på boligmarkedet i Moss, noe som hindrer mange fra å kunne bo i sentrum.

Vi må sørge for å legge til rette for levende lokalsamfunn med gode og trygge bomiljøer i kommunen.

Venstre i Moss vil:

- Føre en boligpolitikk som sikrer bygging av boliger innbyggerne har råd til, også i sentrum.
- Teste ut nye finansieringsmuligheter i boligmarkedet som gjør det mulig for nyetablerte og skaffe seg egen bolig.

- Utfordre nasjonale myndigheter til å gjøre det enklere å bygge mindre og rimeligere leiligheter og mer varierte boformer tilpasset ulike livsfaser.
- Utvide og styrke ordninger som «leie-til-eie».
- Ha tett samarbeid med Husbanken og benytte deres ordninger aktivt.

2. Barnehage, skole og oppvekst

La lærere være lærere

Moss skal videreutvikle den strategiske skoleplanen i et tett samarbeid med lærerne, skoleledelsen, elevene og de foresatte.

Mange foreldre har ukurant arbeidstid og jobber i turnusordninger, spesielt innen service- og omsorgsykker. Moss skal vurdere om enkelte barnehager kan ha utvidet åpningstid dersom mange foreldre ikke bare jobber på dagtid.

Alle barn bør ha rett til å få barnehageplass når de fyller ett år. Det er for lenge å vente helt til august for noen. Derfor vil Venstre innføre barnehageopptak også i februar som et steg på veien. Ungene skal ha en trygg overgang til skolen. Derfor vil Venstre at barnehagelærere skal kunne veksle mellom eldste trinn i barnehagen og yngste trinn i skolen, slik at de kan følge barna det første skoleåret.

Første klasse skal, som i barnehagen, vektlegge lek og aktivitet som pedagogisk verktøy. Kulturskolen skal kunne integreres i skolehverdagen slik at kultur kan bidra i den ordinære undervisningen. Alle skoler skal ha aktiviteter og praktisk undervisning som underbygger teoretisk kunnskap, tilby programmeringsundervisning og kommunen skal utvikle sitt samarbeid med Ungt Entreprenørskap. Naturfag er et verktøy for inkludering og gir bedre innsikt og forståelse – spesielt for de fremmedkulturelle. Skolen skal ha en god alderstilpasset opplæring for barn om kropp, seksualitet, identitet og følelser i samarbeid med helsetjenestene.

Moss skal følge opp og tilrettelegge for nyutdannede lærere – som kan få redusert undervisningsplikt i innføringsåret. Elever som trenger spesiell tilrettelegging skal ha lærere med kompetanse til det. Lekser som pedagogisk verktøy skal avgjøres av den enkelte skole og deres bruk av pedagogikk.

Elevene skal være med å påvirke innhold og opplegg for undervisningen. Alle skoler skal ha tverrfaglige team med ulike

grupper av fagfolk (eks helsesykepleiere, skolepsykologer, miljøterapeuter og rådgivere med formell kompetanse), men også frivillige. Målet er å utvikle det sosiale miljøet for elevene og bistå lærerne i skoletiden, samt følge opp elever i overgangen til vgs og de som faller fra.

Samfunnet globaliseres og Moss skal gi mulighet for IB-linje gjennom hele skoleløpet. Moss skal bidra til å ta vare på det høyskolemiljøet vi har ved American College of Norway og søke samarbeid med universitet i regionen med tanke på tilbud lokalt.

Skolen skal så langt det er mulig stille sine lokaler til rådighet for lokalsamfunnet og bidra med lokaler til frivillige aktiviteter.

Venstre i Moss vil:

- Videreutvikle den strategiske skoleplanen
- Få utdanning på høyskole/universitetsnivå i Moss
- Barnehageopptak i februar og august
- Sikre tilstrekkelig bemanning for alle barnehager i deres åpningstid.
- Overgang barnehage skole
- Mer fysisk aktivitet - uteskole
- En time ekstra med naturfag i uken
- Mer innføring/opplæring for nyutdannede lærere
- Spesiallærere til spesialundervisning
- Elevteam med helsesykepleiere, skolepsykologer, miljøterapeuter og rådgivere med formell kompetanse
- Lekser bestemmes av skolen
- Styrke samarbeidet med Ungt Entreprenørskap
- Tilby undervisning i programmering
- Tilby internasjonale linjer i grunnskolen (IB)
- Integre kulturen i skolehverdagen
- Tilby gratis frokost til alle elever
- Bidra til at flinke elever får tilpasset undervisning som gir kvalifisert utfordringer og som bidrar til at de opplever økt personlig og faglig utvikling, fremfor kjedsomhet.

3. Næringsliv

Moss er i stor utvikling og tiltrekker seg stadig nye bedrifter. Vi har i det siste sett at flere kunnskapsbedrifter etablerer seg i byen. Med forkortet reisevei til Oslo, har Moss fått et enda større mulig arbeidsmarked. Vi ønsker at kommunen bidrar til det lokale næringslivet gjennom flere offentlig-private samarbeid ved tjenesteinnovasjon Dette kan gi bedre tjenester fra kommunen og flere lokale arbeidsplasser.

Samtidig mener vi at det er viktig at vi legger til rette for bedre tilgang til fjorden for flere arbeidsplasser og beboere, ved å flytte plasskrevende industri vekk fra sentrum. Dette kan vi få til med dialog, der vi eventuelt også kan bistå bedrifter med plass på næringsarealer kommunen disponerer andre steder i kommunen.

Vi ønsker å gjennomføre mer offentlig-private samarbeid, som en mulighet for å både bygge opp under lokalt entreprenørskap og for å kunne forbedre tjenester i og effektivisere offentlig sektor. Dette bør gjøres gjennom flere mindre prosjekter, for å øke muligheten for innovasjon samt at det vil minske sannsynligheten for at kun store etablerte bedrifter kan vinne disse prosjektene.

Venstre i Moss vil:

- Gi bedrifter tilbud om en fast kontaktperson i kommunen som kan svare på spørsmål og hjelpe.
- Aktivt støtte gründer- og oppstartsmiljøer, ikke minst med bistand i etableringsfasen.
- Aktivt støtte sosiale entreprenører.
- Styrke rådgivning og bistand til gründere med minoritetsbakgrunn.
- Vurdere å dele opp anbud i mindre kontrakter for at lokalt næringsliv kan delta i anbudskonkurransene.

- Markedsføre at Moss ligger midt i Norges største arbeidsmarked.
- Gjennomføre mer offentlig-private samarbeid for tjenesteinnovasjon av offentlige tjenester.
- Gå i dialog med plasskrevende virksomheter som ligger i bykjernen for flytting til alternative næringsareal i kommunen, som Rockwool og Mølla.

4. Kultur, idrett og frivillighet

Moss har mange engasjerte ildsjeler innen kultur, idrett og annen frivillighet. Disse gjør et enormt viktig arbeid i å skape stedets møteplasser, der folk i alle aldre kan få et rikt kulturliv og aktivitetstilbud. Dette ønsker Venstre å støtte opp om og tilrettelegge for. Organisasjoner og andre aktører som jobber på frivillig basis må få økonomisk støtte til å opprettholde drift der det trengs. Dette er en investering som Moss kommer til å få mye igjen for på andre områder.

Gode kultur og idrettstilbud for barn og unge er et av de beste virkemidlene vi har til å motvirke psykiske problemer, noe ungdom i Moss sliter over landsgjennomsnitt mye med (Folkehelseprofil 2022). Det skaper arenaer der barn med forskjellig økonomisk bakgrunn kommer sammen og knytter bånd på tvers. Det er et viktig område for integrering, både av barn med innvandrerbakgrunn og foreldrene deres som engasjerer seg i aktiviteten til barna. Hver krone vi putter inn i dette kommer vi til å få igjen mangfoldige ganger i statistikken for kriminalitet, psykisk helse, integrering og fullføring av skolegang. Venstre vil derfor gjøre kultur og idrettstilbud lett tilgjengelig for barn og unge i hele kommunen. Det skal også være rimelig nok til at flest mulig kan delta.

Andelen av de under 18 år som i Moss vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt er over landsgjennomsnitt. I en tid der stadig flere sliter med å få økonomien til å gå opp, gjør frivilligheten en enormt viktig innsats på områder hvor det offentlige ikke strekker til. Venstre ønsker å støtte disse organisasjonene så godt vi kan, både økonomisk og med gode rammevilkår.

Venstre i Moss vil:

- Forsterke støtten til kulturelle arrangementer og organisasjoner

- Oppdatere kulturplanen i god dialog med aktører i kulturlivet
- Legge til rette for rekreasjon og opplevelser i naturen
- Gjøre det enkelt å søke om støtte til kulturelle arrangementer og organisasjoner
- Redusere pris på kulturskolen til lavinntektsfamilier
- Sikre det eksisterende teater og musikkmiljøet i kommunen og koble kunstmiljøet til skolene
- Styrke kulturskolen
- Integrere kulturskolen i skolehverdagen
- Ha gode tilskuddsordninger til lag og foreninger
- Støtte tilskuddsordninger til barneidrett
- Sikre vedlikehold og oppgradering av idrettsanlegg
- Støtte Moss Frivilligsentral
- Løfte statusen på våre kulturminner til UNESCOs verdensarvliste
- Skilte og vedlikeholde kulturminner og kulturstier i hele kommunen
- Åpne opp offentlige lokaler til lag, foreninger og lokalsamfunnet
- At ungdommen skal få mulighet til å utvikle et ungdomshus i sentrum.
- Bygge ny svømmehall på Nøkkeland
- Løfte middelalderkirken Rygge Kirke til et nasjonalt viktig kulturminne.
- Videreutvikle Vansjø som et viktig friluftsområde

5. Helse og sosial

Et trygt og nært helsetilbud av høy kvalitet er viktig for at alle skal ha frihet og mulighet til å delta i samfunnet. Samtidig mener Venstre at hver enkelt i større grad bør kunne bestemme hvem man mottar tjenestene fra. Dessverre er det ikke alle som har ressursene eller kunnskapen til å ta valg på egne premisser. Venstre vil gi alle muligheten til å ta mer styring over eget liv i et aldersvennlig lokalsamfunn.

Ved inngangen til 2023 har vi både en fastlegekrise og en psykisk helsekrise. Venstre vil prioritere å styrke fastlegeordningen slik at alle mossinger har en fastlege, og styrke tilbudet for psykisk helse og demens slik at hjelpen er lett tilgjengelig for de som trenger det.

Venstre i Moss vil:

- Styrke fastlegeordningen og rekruttere flere fastleger
- Støtte etablering av et kommunalt fastlegekontor med fastlønnede leger
- Styrke Rask psykisk helsehjelp
- Etablere et råd for psykisk helse
- Etablere lavterskeltilbud for unge med psykiske lidelser/plager/utfordringer, og samhandle med helsesykepleierne
- Styrke skolehelsetjenesten
- Følge opp brukerne tettere med tjenester som digital hjemmeoppfølging. Dette kan forbedre livskvaliteten til brukerne og forenkle samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten.
- Bedre overgangen mellom tjenestenivåer, for å forhindre at mennesker med psykiske lidelser og/eller rusavhengighet faller mellom stolene
- Bygge et korttidstilbud for pasienter som er skrevet ut av spesialisthelsetjenesten og som har sammensatte psykiske lidelser og rusavhengighet

- Bedre tilbudet som kommunen gir til eldre med psykiske lidelser
- Fortsette med brukervalg og flere leverandører av borgerstyrt/selvstyrt personlig assistanse (BPA)
- Åpne for fritt brukervalg og flere leverandører av praktisk bistand (hjemmehjelp)
- Legge til rette for at alle skal kunne bo hjemme så lenge som de ønsker
- Oppfordre til å utvikle nye boformer og tilbud for å skape flere møteplasser
- Videreføre støtten til frivillige organisasjoner som tilbyr aktiviteter med lav terskel for psykisk helse, rus (eller andre helseutfordringer?)
- Gjøre det lettere å vite hvilke frivillige tilbud som finnes i Moss for psykisk helse, rus eller utenforskap
- Sikre at kommunen har nok nødboliger til å dekke behovet
- Evaluere etableringen av robuste boliger og oppfølgingen beboerne får
- Gjennomgå tilstanden på de kommunale boligene i Moss
- Utvikle alternative begravellesmetoder
- Styrke satsingen på innovasjon for å kunne bidra til mer pasientrettet tid for primærhelsetjenesten, og bidra til bedre samhandling med spesialisthelsetjenesten.

Verdig rusomsorg

Venstre vil ha en human ruspolitikk der vi behandler brukere med verdighet. Ruspolitikken må være kunnskapsbasert, sette mennesket i sentrum, og gi folk muligheten til å leve trygge og gode liv. Derfor må vi møte avhengighet med hjelp og behandling, fremfor straff. Venstre vil gi en bedre rusomsorg ved å etablere et værested for rusavhengige, redusere ventetiden for behandling og øke støtten til frivillige aktører på rusfeltet.

Venstre i Moss vil:

- Styrke bo- og behandlingstilbudet til rusavhengige.
- Samarbeide med allerede etablerte offentlige tjenester om å etablere brukerrum for rusavhengige.
- Styrke behandlingsskapiteten for rusavhengige, slik at de får sikret umiddelbar helsehjelp, et botilbud og at de som ønsker det ikke må vente på nødvendig behandling.
- Satse på forebyggende tiltak rettet mot unge, deriblant samarbeid mellom helsetjenester og skolene med informasjon om rusmiddelbruk.
- Sørge for at det finnes trygge møteplasser for mennesker i aktiv rus.
- Jobbe for anonyme tilbud for testing av rusmidler, for å forhindre bruk av farlige stoffer.
- Gjennomføre et forsøksprosjekt med alternative straffereaksjoner for rusbruk (lokal rusreform)
- Gjennomføre et forsøksprosjekt der fastleger kan skrive ut medisinsk cannabis på resept.

6. Klima, natur og miljø

Oslofjorden er en svært viktig del av for å kunne skape Fjordbyen Moss. Fjordens naturtilstand er dramatisk svekket i flere år og krever at alle berørte kommuner tar ansvar.

Sist Venstre var i regjering fikk vi innført en helhetlig plan for Oslofjorden. Planen skal både være med på å redde fjorden og tilrettelegge for økt bruk, en utfordring som krever koordinerte tiltak fra alle berørte kommuner. Vi sitter på mange virkemidler allerede, nå gjelder det at vi tar dem i bruk. Vi må handle nå for å gjøre Oslofjorden frisk og gjennomføre tiltak som vil bidra til å øke fiskebestanden, gi sjøfuglene gode leveområder, sørge for at tareskogen og ålegrasengene øker og legge til rette for friluftsliv for oss alle.

Kjernen i tiltaksplanen er samarbeid. Mange tiltak må gjøres i kommunene. Fylkene må følge opp en god forvaltning av vassdragene som renner ut i fjorden og staten må føre en landbrukspolitikk som gjør at vi får tatt unna avrenning der. Også må vi videreføre og intensivere arbeidet mot plast og marin forsøpling. Alle nivåer må bidra og dra i samme retning.

For sammen kan vi redde Oslofjorden.

Venstre i Moss vil:

- At offentlige krav til grad av nitrogenrensing av avløpsvann til Oslofjorden gjøres strengere
- At det stilles offentlige krav om at kommunene jobber sammen om felles løsninger for nitrogenrensing av avløpsvann på tvers av kommunegrensene
- Redusere avrenning fra landbruket ved å:
 - stimulere til bruk av nye metoder som for eksempel bruk av biokull
 - styrke kommunens miljørådgivning og samarbeid med landbruket for å etablere konkrete løsninger
- Innføre forbud mot tømning av septik fra fritidsbåter

- At staten skal bidra til å dekke deler av regningen for nødvendige investeringer til nitrogenrensing
- Jobbe for et forbud mot bunntåling i Oslofjorden for å redusere belastningen på det marine økosystemet
- Opprette forbudssoner for all fiskeing. Vi vil arbeide for bedre informasjon av fiskereglene og sørge for oppsynsvirksomhet i samarbeid med andre kommuner
- Bekjempe fremmede arter som blant annet stillehavsøsters
- Bedre allmennhetens tilgang til strandsonen
- Legge til rette for kystnært friluftsliv for alle befolkningsgrupper
- Stanse Kystverkets planer om utgraving av Espenesgrunnen

Klima

Klimakampen er i bunn og grunn en frihetskamp. Den handler om å gi barna våre de samme mulighetene til å leve gode og trygge liv som tidligere generasjoner har hatt. Moss har flotte natur- og friluftsområder som er lett tilgjengelige for alle som bor her. Disse må vi ta vare på for oss selv og for våre etterkommere.

Venstre vil at det skal være enkelt for mennesker i et lokalsamfunn å bidra i klimakampen og leve gode liv med et lite miljøavtrykk. Kampen for å kutte klimagassutslipp er like viktig lokalt som nasjonalt. Det er summen av små og store grønne handlinger og tiltak som vil gjøre Norge klimanøytralt. Alle lokalsamfunn må bidra i klimadugnaden ved å kutte utslipp der de kan. Vi i Moss Venstre stiller derfor til valg for å kutte lokale klimagassutslipp. Vi vil gjøre det enklere å ta grønne valg, slik at vårt lokalsamfunn aktivt bidrar til at vi når målene i Paris-avtalen.

Venstre vil at Moss skal være en ledende norsk by for klima og miljø. Vi må øke våre ambisjoner og vi trenger et taktskifte med tydelig opptrapping av tiltak. Skal vi lykkes i å sikre våre etterkommere et godt miljø, må vi føre en ansvarlig politikk for nåtid og fremtid.

Venstre vil at Moss kommune skal legge til rette for grønn næringsutvikling og å ta i bruk det handlingsrommet kommunene har til å lede an i klimaarbeidet. Norske kommuner står for en stor andel av anskaffelsene i Norge, og ved å stille strenge klima- og miljøkrav i anskaffelsene kan vi oppnå store utslippskutt og bidra til at grønne produkter og tjenester kommer inn på markedet.

Moss kommune må forberede seg på at vi vil få mer ekstremvær og Venstre vil derfor prioritere klimatilpasning. Tiltak som gjenåpning av bekker og vassdrag, flomsikring og rehabilitering av natur vil bidra til å beskytte verdifull infrastruktur, og er bra for både folk og natur.

Venstre i Moss vil:

- Tilby gratis energiveiledning til innbyggerne.
- Forsterke klimabudsjett og klimaregnskap i Moss kommune og underlegge dette revisjon.
- Stille krav om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser der kommunen selv er byggherre, og åpne for at kommunene også kan kreve dette i kommersielle utbygginger.
- Stille strenge klima- og miljøkrav i alle offentlige anskaffelser, og styrke kommunens kompetanse om klimakrav i anbudsprosesser.
- At klimagevinsten i rehabilitering fremfor rivning alltid skal vurderes i kommunale eiendomsprosjekter.
- Stille krav om streng klima- og miljøsertifisering av alle nye bygg.
- Kreve klimatilpasning i alle prosjekter, blant annet ved å stille krav om lokal overvannshåndtering, for eksempel gjennom økt bruk av grønne tak.
- Innføre støtteordninger for etablering av grønne tak og vegger på eksisterende bygg.
- Solceller på alle offentlige bygg - Moss har mange soldøgn!
- Tilrettelegge for grønt næringsliv ved at næringslivet belønnes for å ta grønne valg, for eksempel gjennom større

utbyggingsareal dersom miljøvennlige løsninger prioriteres.

- Utvikle flere plussområder i kommunen som har større energiproduksjon enn forbruk.

Miljø

Venstre ønsker at nye boligområder og byggeprosjekter skal utformes aktivt med tanke på at det skal være enkelt å leve og bo i tråd med utslippsnivåer nødvendig for å oppnå klimamålene. Dette innebærer tilrettelegging for infrastruktur for klimavennlige tjenester, transport og bolig. Vi vil jobbe for god byutvikling med boliger og arbeidsplasser nær kollektivtilbudene.

Moss kommune skal aktivt bruke offentlige innkjøp for å utfordre næringslivet til å levere bedre og mer effektive tjenester, samt støtte opp under kommunens miljø- og klimamål. Det er gode muligheter for synergier med næringsliv og byutviklingstiltak gjennom ulike moderne løsninger for avfallshåndtering og gjenbruk.

Venstre ønsker at nye Moss skal bli en foregangskommune for reduksjon av mikroplastforurensing og bruk av plast. Det utarbeides egen plan for dette som involverer frivillighet, lag, foreninger, ansatte, næringsliv og andre som ønsker å være med på å redusere mikroplastforurensing og unødvendig plastforbruk. Planen skal inkludere satsning på reduksjon av mikroplastforurensing fra kommunale idrettsanlegg.

Venstre i Moss vil:

- Påvirke fylkeskommunen til å senke prisene på kollektivtransport samt utvide og tilpasse tilbudet til Moss sitt behov. Ruter til Moss!
- Bygge flere sykkelveier og sykkelfelt.

- Bygge egne broer for myke trafikanter i hver ende av kanalen. Disse vil også kunne benyttes av utrykningskjøretøy.
- Stille krav til at alle nye kommunale kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy.
- Legge til rette for lademuligheter for el-båter.
- Legge til rette for bildelingsordninger.
- Tilrettelegge for sirkulær økonomi for eksempel gjennom å stille lokaler til disposisjon, eller gjennom belønningsordninger for næringsliv som finner gode løsninger.

Natur

Tap av artsmangfold er vår tids største utfordringer. Venstre tar naturen på alvor og vil la naturhensyn veie tungt ved avgjørelser som tas i kommunestyret.

Vi ønsker en byutvikling som ikke forbruker natur og urørte arealer. Det viktigste virkemiddelet for å ta vare på mer natur hos oss er gjennom arealpolitikken. Vi ønsker å oppnå arealnøytralitet, altså ikke forbruke mer urørt natur. Det å ta vare på naturen betyr ikke at vi skal stanse utviklingen i kommunen og næringslivet, men vi må sørge for at utvikling og verdiskaping ikke går på bekostning av naturen. Det må lønne seg å ta vare på naturen, ikke å bygge den ned.

Vi vil jobbe aktivt for en ren Oslofjord, for rensing av utslipp, vern av ålegrassenger, innføre prøveprosjekter på områder med fiskeforbud og innføre flere forbudssoner for hummerfiske. Vi vil sikre gode innleveringsordninger for hav- og strandrydding. Venstre vil jobbe sammen med kommunene rundt hele Oslofjorden, for å sørge for å redde og rehabilitere livet i Oslofjorden.

Venstre i Moss vil:

- Innføre klare mål om naturresurser, eks. overfiske.

- Ståse nedbygging av natur og reetablere mer natur.
- Ha et arealregnskap og et naturbudsjett som verktøy for å oppnå mål om arealnøytralitet, altså ikke forbruke mer urørt natur.
- Ståse nedbygging av natur og reetablere mer natur.
- Gjenbruke og fortette utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur og jordbruksareal.
- Begrense naturinngrep og stille krav til erstatningsarealer ved tap av verdifull natur.
- Legge til rette for vern av nye naturområder.
- Ikke tillate nedbygging av myrområder.
- Ikke tillate utbygging innenfor «Markagrensa».
- Sørge for at Moss oppfyller kravene i “Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv”.
- Ta vare på våre små “hundremeterskoger” til glede for dyr og mennesker.

7. Dyrevelferd

Dyr har en naturlig plass i Moss, både i naturen, som kjæledyr og som produksjonsdyr. Vi mener det er viktig å ha økt fokus på dyrevelferd i kommunen. Derfor ønsker vi både økt kunnskap og styrke det arbeidet som allerede gjøres.

Venstre i Moss vil:

- Få på plass en dyrevelferdsplan for Moss med målrettede tiltak.
- Tilrettelegge for hundeparker og aktivitetsløyper.
- Begrense bruk av fyrverkeri så mye som mulig, og arbeide for at fyrverkeri skal skytes opp i kommunal regi.
- Arbeide for styrket vern av rovdyr.
- Sørge for at naturmangfoldsloven følges ved utbygginger.
- Ha et forbud mot å hugge trær i hekke- og yngletida.
- Støtte tiltak for behandling av dyr for vanskeligstilte.